

Secretariaat,
Joep Orbons
Holdaal 6
6228 GH Maastricht
Tel: 043-3618793

SOK-Medelingen,
Ton Breuls
Bovenstraat 28
B 3770 Kanne/Riemst
Tel: 00-32-12454059

Beheerstichting groeven,
St. Ir. D.C. van Schaik
Postbus 882
6200 AW Maastricht
Banknr. SNS: 92.98.12.034

SOK-Info,
Ger Goessens
Valeriusshof 33 b
6215 GC Maastricht
Tel: 043-3438206

Het SOK bestuur:

Voorzitter	Ton Breuls	00-32-12454059	Ledencoördinator	Jan Paul v.d. Pas	045-4041600
Vice voorzitter	Erik Lamkin	06-21974124			Fax: 045-4042198
Secretaris	Joep Orbons	043-3618793	Ledenactiviteiten	John Caris	043-3432174

De SOK is geassocieerd met "Subterranea Britannica".

De SOK op Internet: <http://www.xs4all.nl/~jorbons/sok.html>

SOK-Groeven:

De SOK heeft een aantal groeven in zijn beheer of een collectieve vergunning voor een groeve.
Voor het betreden van deze groeven moet U contact opnemen met de beheerder:

<i>G r o e v e</i>	<i>B e h e e r d e r</i>	<i>T e l e f o o n</i>
Koelebosch groeve	Ed de Grood	043 - 3505490
Roothergroeve	John Hageman	043-3645419
Nieuwegroeve	Han Bochman	043-3433355
Apostelgroeve	Ton Breuls	00-32-12-454059
Theunisgroeve	Giel Bindels	043-3472560
St. Pietersberg (Noordelijk en Zonneberg)	Erik Lamkin	06-654 20 523
Schamderberg	John Knubben	043-3611227
Fallenberggroeve (Nog niet toegankelijk)	Peter Houben	043-3213488

Bij inbraak in SOK-groeve:

Bij constatering van inbraak en/of vernielingen aan een van onze SOK-groeven dit direct melden, liefst dezelfde dag nog. Melden van vernielingen bij onderstaande personen. Als de eerste niet bereikbaar is, dan de volgende op de lijst.

1^e Groevebeheerder van die groeve. Voor namen en telefoonnummers, zie hierboven.

2^e Han Bochman, materiaalbeheer, 043-3433355

3^e Ton Breuls, voorzitter SOK, 00-3212454059

4^e Ieder ander bestuurslid. Voor namen en telefoonnummers, zie hierboven.

De SOK zal er dan voor proberen te zorgen dat de afsluiting van de groeve binnen 24 uur hersteld is.

SOK ledenpasjes, SOK leden kunnen een SOK-lidmaatschapspasje krijgen dat een jaar geldig is. De aanvraag dient met een pasfoto vergezeld bij de secretaris te worden ingediend.

SOK ledenavonden, SOK-ledenavonden worden iedere 2^e vrijdag in de maanden januari, maart, mei, september en november gehouden in het Natuurhistorisch Museum Maastricht beginnend om 19:30 uur

Voorpagina: Blokbreken zwaar werk? Redacteur, badend in het zweet, van SOK-INFO in actie. :)

Nieuwe aspirant SOK-leden.

Wij heten als aspirant SOK-lid hartelijk welkom:

Geen nieuwe leden deze keer. Helaas!

Adreswijzigingen.

- Roger Reinartz is per 1 oktober 1999 verhuist naar Sperwerstraat 150
3362 ET Sliedrecht, tel: 0184-425567
-

Volgende SOK-Ledenavond.

Op 12 november, de tweede vrijdag van november, is er weer een SOK-avond om 19.30 uur in het Natuurhistorisch Museum Maastricht.

Op het programma staan de volgende zaken:

- Verkiezingen vacante bestuursfuncties.
- Praatje van onze voorzitter.
- Fons Leunissen en Katja Rodenburg laten dia's zien van een groeve te Weimar.
- Ton Breuls laat ons dia's zien van een herontdekte put in de Roosburg.

Daarna is, zoals gebruikelijk, naborrelen in het museumcafé onder het genot van een verfrissing.

Tot vrijdag 12 november 1999 om 19:30 uur in het Natuurhistorisch Museum te Maastricht.

Bezoekers opgespoord.

door John Caris.

Pieter Post.

Men zal goed moeten zoeken om dit onopvallende in rood geschreven opschrift van Pieter Post te vinden in Zonneberg. Er staat : Post 1659. Deze Post is niemand minder dan de architect van het stadhuis van Maastricht. Deze bouwmeester is te Haarlem geboren in 1608 en stierf te Den Haag in 1669. Post kreeg onderwijs in de bouwkunst van Jacob van Campen, bouwmeester van het Paleis op de Dam te Amsterdam. Post was reeds op 25-jarige leeftijd uitvoerder van een stadspaleis voor Johan Maurits van Nassau in Den Haag dat nu bekend is als het Mauritshuis waar een belangrijke collectie 17^e eeuwse schilderijen is ondergebracht. Post heeft veel belangrijke opdrachten aangenomen van Frederick Hendrik bij wie hij in vaste dienst was om o.a. het Paleis Noordeinde in Den Haag en de Waag te Leiden te bouwen. In 1656 gaf het stadsbestuur van Maastricht Post de opdracht een ontwerp en begroting te maken voor een nieuw stadhuis “vermits de lanscrone (het oud stadhuis) staet in te vallen”. Post kwam in mei en juni van het jaar 1659 naar Maastricht om de exacte locatie van de nieuwbouw te bepalen. Tijdens dit werkbezoek heeft hij blijkbaar ook de berg bezocht, wellicht wilde hij weleens zien waar die gekke gelige steen vandaan kwam waarmee men de fundamenteën en het interieur wilde bouwen. De bouw startte op 21 juli 1659. Het stadhuis werd in gebruik genomen in 1664 maar was toen nog niet helemaal klaar. Het kwam pas echt gereed in 1684 toen het gebouw met een toren bekroond werd. Het stadhuis wordt gezien als het belangrijkste werk van Post, en als hoogtepunt van Hollands Classicisme.

Info bestuur van de SOK.

Joep Orbons, secretaris SOK.

Op 15 oktober was een bestuursvergadering van het SOK-bestuur bij Ton Breuls thuis. Er is weer een hele avond gediscussieerd over allerhande groevenzaken.

Er is begonnen met het bespreken van een aantal aspirant SOK-leden die langer dan één jaar lid zijn. Verder is de SOK-ledenavond een vast punt op de agenda. Er is uitgebreid gesproken over de invulling van deze avond.

Een bijzonder punt was de inbraak in de Fallenberg. Er is uitgebreid gediscussieerd over deze inbraak en hoe het SOK en de SOK-leden om moeten gaan met groeven die afgesloten zijn. Naar aanleiding hiervan is in deze SOK-INFO een uitgebreid stuk te vinden.

In het Periodiek Overleg van het Natuurhistorisch Genootschap is enkele jaren de SOK vertegenwoordigd door Roger Reinartz. Omdat Roger een baan in Zwijndrecht heeft gekregen, kan hij deze taak niet langer op zich nemen. Erik zal zijn taak in het vervolg overnemen. Een van de grote projecten van de SOK van dit jaar is de restauratie van de Apostelgroeve. Deze restauratie is inmiddels grotendeels klaar. De SOK is nog met vele andere projecten bezig zoals onder andere de Genootschapsdag 2000, SOK-Mededelingen en WOM. Dit loopt alles zeer goed.

De Kluis in Noord is tijdens de Open Monumentendag voor het publiek geopend waar door de SOK leden Erik Lamkin, Ed Rousseau, Rob Veenendaal en Max Wijnen rondleidingen gegeven zijn. Er zijn 9 rondleidingen geweest waarbij 156 personen zijn geweest. De leden hebben veel positieve reacties van de deelnemers en de pers gekregen.

Met betrekking tot de verkiezingen van de twee SOK-bestuursposten heeft alleen Ton Breuls zich herkiesbaar gesteld als voorzitter. Voor de post van leden-coördinator heeft niemand zich kandidaat gesteld.

Joep Orbons
Secretaris SOK

Info bestuur Van Schaik stichting.

E. Lamkin, secretaris stichting Ir. D.C. van Schaik.

Momenteel wordt door het bestuur van de van Schaik Stichting hard gewerkt aan de versterking van de financiële basis onder het nieuwe actieve groevenbeheer. In de komende SOK-INFO wordt hier uitgebreid aandacht aan besteed.

Erik Lamkin, Secretaris

Inbraak in SOK groeve.

Afgelopen september is in de Fallenberg ingebroken. Deze SOK-groeve is enkele jaren geleden in samenwerking met de stichting Jezufietenberg opengegraven. In samenspraak met de stichting en Staatstoezicht op de Mijnen is de groeve (voorlopig) weer afgesloten, in afwachting van een oplossing om de toegang tot het aangrenzende instortingsgebied te voorkomen. Omdat de afsluiting naar dit gebied een kostbare zaak is, is de SOK al die tijd naarstig op zoek geweest naar een betaalbare en voor iedere partij aanvaardbare oplossing. De SOK-groeve is in afwachting daarvan voorlopig dichtgemaakt met een muur en een ijzeren poortje, dat wegens eerdere inbraken nadien is dichtgelast. Dit poortje is door inbrekers opengeflexed. In de groeve zijn sporen van deze en mogelijke andere illegale bezoekers gevonden, waaronder enkele bergtekens met datum. De bergtekens bleken van twee SOK-leden te zijn en met hen is inmiddels indringend gesproken. Zij hebben daarbij toegegeven dat ze in de berg geweest zijn, maar volgens hun mededeling "stond de berg al open".

Deze inbraak en het gesprek met deze SOK-leden zijn de aanleiding om naar de SOK-leden extra duidelijkheid te verschaffen over hoe te handelen met een afgesloten groeve. Dit is reeds eerder gebeurd in het SOK-reglement met bijbehorende gedragscode, zoals die in september 1996 in SOK-INFO 70 is gepubliceerd. Dit reglement met bijbehorende gedragscode heeft iedereen, die zich daarna aangemeld heeft als SOK-lid ook gekregen, dus ze mag als bekend worden verondersteld bij ieder SOK-lid.

Voor alle duidelijkheid: de SOK is een studiegroep voor iedereen, die zich bezig houdt met onderzoek in en over de groeven. De Stichting Ir. D.C. van Schaik is een werk-stichting van de SOK om de groeven te beheren en is daarom ook direct betrokken bij deze zaak.

De bestuursleden van de SOK en de Stichting Ir. D.C. van Schaik zetten zich met veel energie, tijd en eigen financiën in, om er voor te zorgen dat voor de SOK-leden een optimaal klimaat bestaat om onderzoeken en andere werkzaamheden in en rond de ons allemaal zo dierbare mergelgroeven te kunnen verrichten. Een van de grote verworvenheden van de SOK is daarbij, dat er met allerhande overheden, semi-overheden, bedrijven en andere organisaties zeer goede contacten zijn gelegd. Dit heeft geresulteerd in toegangsmogelijkheden tot groeven, die anders normaliter gesloten zouden blijven. Nergens ter wereld bestaat er een organisatie als de SOK, die zo veel krediet heeft bij de autoriteiten. De twee SOK-leden hebben de goede naam van de SOK aangetast door de inbraak niet te melden. Om iedere onduidelijkheid bij SOK-leden over het betreden van groeves weg te nemen is dit stuk geschreven.

Het betreden van een groeve vraagt de nodige zorg, niet alleen qua veiligheid, maar ook qua organisatie. Aangezien de SOK en de van Schaik Stichting respectabele organisaties zijn en dat willen blijven, verwachten wij dat SOK leden zich aan de volgende gedragsregels houden

met betrekking tot het betreden van mergelgroeven:

- Voor ieder bezoek aan een groeve die afgesloten is, is toestemming van de eigenaar of beheerder nodig.
- Een groeve, die opengebroken is wordt beschouwd als een afgesloten groeve. Betreden hiervan is dan ook absoluut uit den boze.
- Iedere SOK-groeve en iedere groeve van de ons bevriende organisaties als onder andere Stichting Jezüietenberg, Stichting Limburgs Landschap, Vereniging Natuurmonumenten, Stichting de Rotswoning, Staatsbosbeheer, enz. zijn absoluut taboe voor iedere vorm van illegaal bezoek.
- Verder verwachten wij van SOK-leden dat hen het behoud van de groeven zeer na aan het hart ligt, dus dat zij onregelmatigheden aan groeven melden bij de juiste personen, of indien die niet bekend zijn, bij het bestuur van de SOK of de van Schaik Stichting, zodat die verdere actie kunnen ondernemen. Dit houdt in dat bij constatering van inbraak in een groeve hiervan direct melding gedaan wordt bij de groevenbeheerder of bij een van de bestuursleden.
- Het niet melden van een inbraak in een SOK-groeve heeft tot gevolg dat een onveilige situatie blijft bestaan. Onder omstandigheden kan bij een calamiteit de aansprakelijkheid voor de gevolgen van het calamiteit deels komen te liggen bij hen die het ontstaan van de groeve niet gemeld hebben.

Het bestuur van de SOK en het bestuur van de Van Schaik Stichting hebben daarnaast besloten om in het vervolg iedere inbraak in een SOK-groeve te documenteren (noteren en fotograferen van braaksporen en opschriften die na de inbraak zijn aangebracht). Met dit dossier zal bij de politie aangifte gedaan worden van inbraak. Het is daarmee geen interne zaak van de SOK meer, maar een justitiële zaak, waarvan de afloop door ons niet meer kan worden bepaald. Indien vast is komen te staan dat bij de inbraak in de groeve of het illegale bezoek van de groeve na de inbraak, een SOK-lid betrokken is, zal dit SOK-lid met onmiddellijke ingang geroyeerd worden. Met de opmerking: "De berg stond open en we zijn alleen maar een kijkje gaan nemen" wordt geen genoeg meer genomen.

Er zijn voldoende mergelgroeven die gewoon legaal betreden kunnen worden, zoals de SOK-groeven, en er is nog zeer veel on-onderzocht in deze groeven. Ieder SOK-lid kan zich dus meer dan uitleven in zijn nieuwsgierigheid naar de waarden van de mergelgroeven. Ook het gewoon wandelen door een groeve en het genieten van het ondergrondse kan daarbij meer dan voldoende aan bod komen.

Ton Breuls
Voorzitter SOK

Joep Orbons
Voorzitter Stichting Ir. D.C. van Schaik

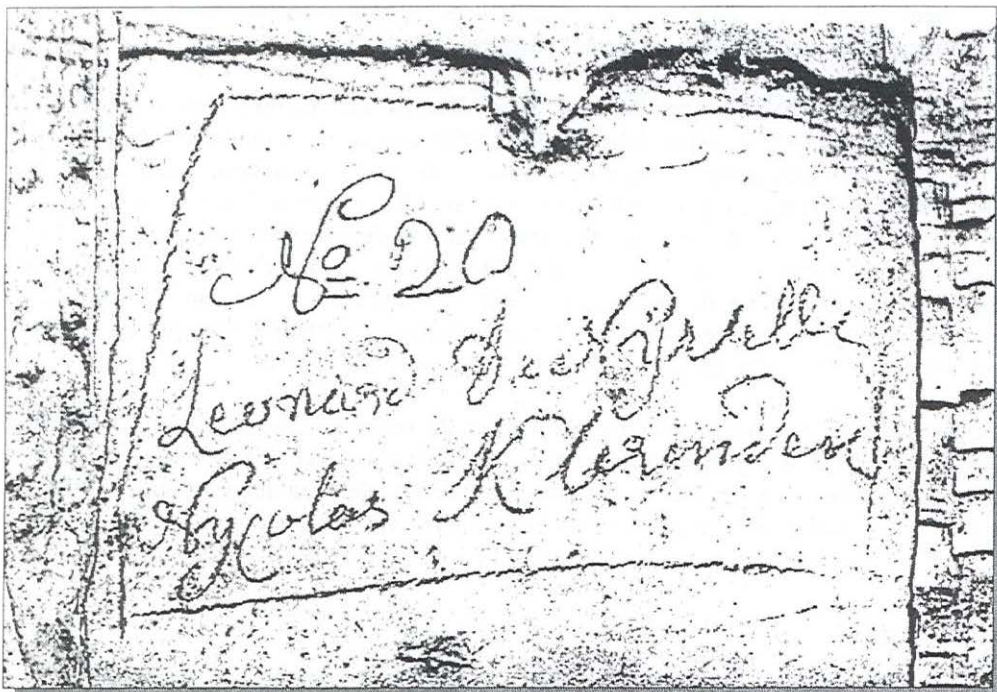
Klerende en de Vroendaalgroeve.

door Ed Stevenhagen.

In een eerdere SOK-info werd melding gemaakt van een kaart van de Vroendaalgroeve getekend door Klerende. Hoewel de naam niet werd aangetroffen in de computerbestanden van Nederlandse telefoonnummers en ook niet in het Duitse telefoonnummerbestand (let wel we praten over 40 miljoen aansluitingen), zal het niemand verbazen dat de namen wel voorkwamen in het fotoarchief van Jan Spee!:

- Negatief 2432, Vak Z 38-56: "No:21, J.Kleerenden, N as Kleerenden"
- Negatief 2208, Vak A 39-08: "No: 20, Leonard De Nyvelle, Nijcolas Klerenden".

Het is jammer dat het bestand Spee nog niet op CD-rom staat maar daar en tegen is het voor iedereen bereikbaar!

Meet The Underground Press.

Onze vriend **PAUL SOWAN**, voorzitter van de met de **SOK** geassocieerde **SUBTERRA-NEA BRITANNICA**, stuurde de redactie van deze rubriek een Engelstalige geologische krant/tijdschrift "**DOWN THE EARTH**". De "krant" van augustus 1999, no 28, bevat 20 pagina's en heeft artikelen over ondermeer de nieuwe treintunnel-verbinding tussen Londen en de Kanaaltunnel (*the longest borehole in Britain*), ondergrondse bezoekmogelijkheden (mijnen en musea) en verslagen van bezoeken, boeken, cursussen, enz. Voor de meeste **SOK**kers is echter het artikel van Paul bijzonder interessant: **The Reigate Stone Research Project**". Rondom groot-Londen liggen vele (zeer) oude onderaardse en open groeven, die de bouwstenen hebben geleverd aan ontelbare monumentale gebouwen in Londen en elders. Samen met een groep wetenschappers van Sub-Brit. en (oa) de Wealden Cave and Mine Society onderzoekt Paul welke gebruikte steen uit welke groeve gekomen is. Daarbij worden zeer geavanceerde technieken gebruikt.

Tevens ontvingen we van **PAUL** een overdruk van een artikel uit **DESCENT** (juni/juli 1999) onder de titel "**A TALE OF TWO LETTERS**" (een verhaal over 2 letters). In de Peak en Speedwell caverns in Derbyshire vinden de onderzoekers regelmatig initialen uit de 18e eeuw. Opvallend daarbij is een hoofdletter I met een dwarsstreepje in het midden van de letter. (Helaas niet met mijn PC na te maken). Door de mutaties van alfabetten en de Engelse Taal kan deze letter in bepaalde periodes de letters I en J, alsmede het cijfer 1 betekenen. Een heel boeiend verhaal over zekerheden en veronderstellingen.

Nog een bericht uit het buitenland, dit maal Frankrijk. In de **Telegraaf** van 26.08.1999 stond onder de kop "**Flessenpost**" een wel héél merkwaardig bericht over een "alternatief" tweede gebruik van de groeven. Tientallen Fransen werken aan een project waarbij 30.000 flessen met post zullen worden ondergebracht in een 15e-eeuws gangenstelsel in het Loiregebied, om te bewaren tot het jaar 3000. Nadat het geschreven erfgoed eenmaal keurig is opgeborgen worden de gangen met springstof afgesloten.....

De kluis in de tunnel van het **NOORDELIJK GANGENSTELSEL** van de **Sint Pietersberg** ging tijdens de Nationale Monumentendag voor het eerst open voor het publiek. Een prachtige gelegenheid van de **Werkgroep Rijksbergplaats Noordelijk Gangenstelsel Sint Pietersberg** van de Stichting **R.R.B.** om zich met hun mooie plannen te presenteren. De **SOK** wordt in de **RRB** (zoals bekend) vertegenwoordigd door **Erik LAMKIN** en **Ed ROUSSEAU**. Een andere "bekende" in de werkgroep is **Max WIJNEN**. In een artikel van 13.09.1999 van **Dagblad de Limburger (DdL)** onder de kop: "**Kunstbehoud bracht nazi's en Hollanders tot samenwerking**" wordt in het kort de geschiedenis en het belang van deze kluis beschreven met aandacht voor de samenwerking van de Hollanders en de Duitsers in de

oorlogsjaren. Ook is er in het kort aandacht voor de WRNGSP, die grootse plannen heeft. *"Voor zowel mensen als hun verfproducten"*. Dit laatste slaat op de Staalmeesters, de Nachtwacht en de Anatomische les van Rembrandt, de Stier van Potter, de Brief van Vermeer en andere *verfproducten*....

"De dure sleutels van het AVERGAT" (Het Belang van Limburg van 12-12.09.1999). Om ongewenst bezoek in de groeven van het Avergat te weren, werd de toegang afgesloten met een geautomatiseerde toegangspoort. De gebruikers kunnen een sleutel aanschaffen voor 2500 frank, plus een gelijke som aan waarborg. Een bijkomende sleutel kost 3500 frank en dat alleen na goedkeuring van de burgemeester. Sleutel verloren? Jammer dan: 10.000 frank. Er zijn tot nu toe een twintigtal gebruikers van de groeve, die tegen overlegging van de bewijsstukken een sleutel kunnen....kopen.

Concurrentie voor de SOK? Een nieuwe grottenclub? De prachtige foto in **DdL** met het bijschrift **"Muurreclame"** (18.09.1999) toont de reclameprent van de fa. Van Houten in de **ZONNEBERG**, met daarbij het verhaal, dat een nieuwe stichting (**Tekens aan de wand**) zich gaat inzetten voor het behoud van muurreclames. Hèèè? Zie pag. A6. Vlug doorgebladerd, maar "gelukkig" gaat het om een lovenswaardig initiatief om ALLE historische muurreclames, dus ook op buitengevels, te behouden of zelfs te restaureren.

In **Maas & Regio** (no 9, 1999) gaat een verslaggever een dagje "bouwvak" doen met "de meest ervaren grottengids": **"Een rondleiding in de Zonneberg"**. Zijn gastheer is uiteraard **Renaud CHAMBILLE** die met een serie wetenswaardigheden de bezoekers bekwaam rondleidt. Renaud is nu de hoofdgids van de Zonneberg. Hij begon op 13 april 1980 *"en na een proeftijd van meer dan vijftien jaar hebben ze me ten slotte in vaste dienst genomen"*. De verslaggever typeert Renaud bijzonder vleidend: *Al snel is duidelijk dat Renaud het soort gids is dat de bezoekers hopen aan te treffen. Een gids zoals het hoort*". In het verleden zijn er wel eens andere recensies geweest over gidsen..... In het artikel wordt in een apart katern ook aandacht besteed aan de **Regeling Recreatief Berglopen en SOK Mededelingen**.

Onze collega's van de Groupe de Recherche Souterraines en Milieu Artificiel (**GRSMA**) uit Wallonië, die de ondergrond in meer uitgebreide zin bestuderen (dus ook schachten, mijnen, putten, tunnels, enz.) geven een paar keer per jaar hun tijdschrift uit. (Bij de redactie is de complete serie van 31 nummers in te zien of te leen). In hun laatste nummer 31 (september 1999) staat een artikel van **René GILSON** (de vleermuiscoördinator van de Caestert-groeven) onder de vlammende titel: **"Ras le bol à Caster"**. Vrij te vertalen als "De neus vol van Caestert". Gilson beschrijft het belang van Caestert voor de overwinterende vleermuizen en de maatregelen ter bescherming ervan: verbodsborden, afsluitingen, enz. Sinds 20 jaar worden de groeven overrompeld door voornamelijk "Hollanders", die verantwoordelijk zijn voor house-party's, bergen afval, graffiti, vuurtje stoken, druggebruik, enz. en uiteraard het vernielen van borden en afsluitingen. Hij heeft nu brede stappen ondernomen om verdere toegang onmogelijk te maken, zoals uitgebreide persaanval, aanklachten bij justitie,

aandacht van overheid en al dat soort zaken. Voor zover heeft hij volkomen gelijk. Storend is dat hij IEDERE bezoeker, dus ook onderzoekers en serieuze berglopers, over één kam scheert met de grote groep vandalen en idioten. In een even vlammend redactioneel commentaar geeft de **GRSMA** blijk van ergernis over deze benadering en het streven van de Waalse vleermuisonderzoekers om geheel ondergronds Wallonië voor andere onderzoekers of liefhebbers af te sluiten en slechts exclusieve toegang te verlenen aan de groep Gilson. Ze wijzen er ondermeer op dat de cultuurhistorische of industriële archeologische elementen door deze benadering maar al te vaak in het geding komt en dat zij al 10 jaar er voor vechten de. algemene bescherming (dus ook vleermuizen en ook cultureel erfgoed) te bereiken, maar door tegenwerking van Gilson te niet wordt gedaan. Ze roemen de inspanningen in deze van hun collega's van de Société Belge de Recherche et d'Etude des Souterrains (**SOBERES**) en de **SOK**.

"Valkenburg trekt 1,75 miljoen uit voor kerkhoven" (DdL 04.10.1999). *Maar bij de huidige plannen is geen rekening gehouden met het begraven van mensen in de mergelgrotten onder de Cauberg. Volgens wethouder Heuts is er wel onderzoek naar, maar dat is nog in een pril stadium.*

Met dank aan Philip Duchateau, Gilbert Nicolaes, Erik Lamkin, Paul Sowan

Voor inlichtingen, kopieën, knipsels kunt u terecht bij de redactie.

De redactie is nog steeds op zoek naar een vaste lezer van het Limburgs Dagblad, die knipsels, welke in deze rubriek passen, wilt verzamelen en doorgeven. Uw naam zal onverbreekelijk verbonden worden en zijn met Meet the Underground Press!

Ton Breuls

Bovenstraat 28

Tel : (00 32) (0)12 - 45 40 59

Fax : (00 32) (0)12 - 45.40.59)

E-mail : tbreuls@skynet.be

DRUKWERK.

AFZ.: NL 6215 GC 33 b.

Port betaald
Port payé
Maastricht
Pays-Bas